

ELŐSZÓ

Ha ma körbetekintünk a Kárpát-medencében, azt látjuk, hogy történelmi múltunk tárgyi emlékei igencsak megfogytak, és a végpusztulás jeleit mutatják. Váraink megmaradt falai romosan meredeznek, megóvásuk a romkonzerválásra korlátozódik. Valaha pompás templomainkat gaz növi be, kastélyaink legtöbbször – már amelyik megmaradt – üresen vagy méltatlan funkcióval sínylődik, és nyomát sem mutatja a régi dicsőségnek.

A múlt emlékeinek elpusztítása mindig magában foglalta a magyar lélek megtörésének, az identitás szétzilálására való törekvésnek a szándékát. Ez érhető tetten a Rákóczi-szabadságharc után a Habsburgok várrobbantásaiban éppúgy, ahogyan a második világháború utáni szovjet kastélyrombolásokban és -kifosztásokban is. Ha egy nemzetet meg akarsz törni, vedd el múltját, és ezzel a büszkeségét...

Amikor csodálkozva állunk egy-egy francia vagy angol vár, templom vagy kastély előtt, nem gondolunk arra, hogy a történelmi Magyarország bővelkedett az azokkal vetekedő építményekben. Történelmünk okán, amely lélekfójtó védelmi harcok története, pompás várak százai kevesebb, mint egy napos járásra egymástól vigyázták a vidéket. Templomaink, kolostoraink, kastélyaink szellemi központként sugároztak a világ felé. A magyarság ezeréves történelme során, Európa védőbástyájaként mindvégig helytállt az európai kultúráért és a kereszténységért. A kárpát-medencei szállásterület népeinek milliói véreztek el ezekben a harcokban.

A mai utódok külföldre járnak várakat, templomokat és kastélyokat csodálni – és mindközben évente mintegy 400 milliárd forintot visznek ki az országból. Az évek során sok ezer-milliárdra dagadó összeg felér egy veszített háborúval – csak ezt a veszteséget nem egymásnak feszülő fegyverek okozzák, és nem borítják tetemek a földet. De attól a veszteség még veszteség marad.

Ha körbenézünk, azt látjuk, hogy minden nemzet építi vissza a múltját, kapaszkodókat keres a továbbéléshez. Az idő eljött, ezt a feladatot nekünk is el kell végeznünk. Az ozorai régészeti konferencia, a tudás megosztása a nagyközönséggel egy lehetséges megoldást mutatott arra, hogy milyen módon lehet a munkának nekikezdeni. A régészeti kutatás és a szorosan együttműködő restaurátori, történelmi, művészettörténelmi munka a feladat elvégzésének első fázisa, amely az elméleti rekonstrukcióban kicsúcsosodva egyrészt elénk tárja az elszenvedett veszteséget, másrészt továbbgondolásra is sarkall. Néhány ebből majd testet ölt, és mi ámulva csodáljuk gazdagságát. Megértünk talán valamit abból, hogy honnan is volt erő az ezeréves kitartásra.

*Dobó Ágota MBA
építészmérnök, közgazdász
a Forster Központ elnökhelyettese*